

ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele Cally • Číslo 146 • Vychází 17. srpna 2015

Milí čtenáři,

tentokrát musím začít omluvou. Vašemu bdělému oku jistě neunikla záměna fotografií u článku „Zahubí olympijské hry sněžné levharty v Kazachstánu?“ v minulém čísle Ďáblíka. Namísto obrázku irbise, jste se mohli pokochat fotkou malého rysa s jeho maminkou (tuším ze ZOO z Hluboké nad Vltavou). Věřím, že nám to odpustíte, zvláště když se uvnitř tohoto čísla dočtete, jak celá kauza dopadla. I díky aktivitě ochránářských organizací, které burcovaly proti ohrožení sněžných levhartů a pomoci světové veřejnosti, dospěl Mezinárodní olympijský výbor k rozhodnutí, že Zimní olympijské hry 2022 se v Kazachstánu konat nebudou.

Česká vláda bude v září nebo v říjnu stát také před jedním klíčovým rozhodnutím v novodobé historii země – podlehne majitelům hnědouhelných velkolomů, hornickým odborům a všem, kteří si neumí představit naši budoucnost bez pálení hnědého uhlí? Zruší či upraví územně-ekologické limity těžby hnědého uhlí na dolech ČSA a Bílina, a pustí tak rypadla na severočeskou krajinu? Přibudou mezi zaniklým obcemi Horní Jiřetín a Černice?

Ministr průmyslu Mládek už svou představu rozeslal – chtěl by uvolnit pro těžaře dalších 120 milionů tun uhlí na dole Bílina v majetku ČEZ a rozhodnutí o likvidaci obcí a vytěžení dalších tří set milionů tun (jen v jedné etapě, která by mohla pokračovat) na dole ČSA odložit o pět let. Ovšem v materiálu si samo MPO dává za úkol s průběžným termínem plnění: „Seznámit občany se skutečností, že území lomu ČSA je vládou považováno za strategické z hlediska energetické bezpečnosti ČR a může být v budoucnu dle potřeby využito.“ Tedy vzkaz – raději se odstěhujte, tady to perspektivu nemá.

Limity těžby hnědého uhlí byly v roce 1991, kdy je přijala vláda, společenskou dohodou, které území bude ještě obětováno těžbě a které zůstane zachováno tak, aby se kraj mohl rozvíjet a zároveň bylo jasné, že socialistické drancování krajiny je u konce. Tehdejší ministr průmyslu Vladimír Dlouhý se dušoval, že Libkovice, které nakonec byly zbourány zcela zbytečně (nikdy se pod nimi netěžilo), jsou poslední z mnoha desítek obcí, které ustoupily těžbě. Pokud by to nemělo platit, bude to velké selhání politických lídrů.

Že uhlí za limity při rozumnější energetické politice vůbec nebude zapotřebí, o tom jsme psali v červencovém Ďáblíku. Vlny veder tohoto léta, které klimatologové očekávali ve střední Evropě až v polovině století v důsledku změny klimatu, by nás měly varovat. Opravdu už si nemůžeme dovolit všechno to uhlí prohnat komíny a přidat do atmosféry 1 350 milionů tun CO₂. To by odpovídalo více než desetinásobku všech ročních emisí skleníkových plynů České republiky, která je jedním z největších producentů skleníkových plynů v přepočtu na hlavu v rámci Evropské unie. Tudy opravdu cesta nevede.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Češi chtějí více divoké přírody	str. 7
Dlouhodobé vystavení nízkým dávkám záření může zvýšit riziko vzniku leukémie	str. 16
Pozvánky na akce	str. 23-27

Tykačova Severní energetická vlastní méně než 10 % území potřebného k těžbě za limity

Autor: Martin Mach, Ekolist.cz

Společnost Severní energetická, a.s., která usiluje o prolomení limitů těžby a likvidaci města Horního Jiřetína, vlastní méně než 10 procent území které by k těžbě za limity potřebovala. Vyplývá to z analýzy vlastnických vztahů k nemovitostem na území města Horního Jiřetína, kterou pro Greenpeace ČR zpracovala studentka architektury Zuzana Jedličková.

Z analýzy vyplývají další informace:

- V zastavěném území Horního Jiřetína a Černic, které představují hlavní překážku těžby za limity, výrazně

dominují jako vlastníci soukromé fyzické a právnické osoby, které kontrolují přes 50 % území. Dalších téměř 20 % je ve vlastnictví města Horní Jiřetína. Stát a jím ovládané firmy drží celkem 15 % zastavěného území. Přes 11 % pozemků vlastní firmy kontrolované spekulantem s nemovitostmi Milanem Nečasem. Severní energetická, a.s., kontroluje pouhé jedno procento zastavěného území Horního Jiřetína potřebného k těžbě.

- Většinu všech pozemků potřebných k těžbě (tedy dohromady v nezastavěném i zastavěném území), konkrétně 62 %, vlastní stát a jím ovládané firmy. Severní energetická, a.s. vlastní méně než 10 % pozemků. Téměř 5 % území vlastní firma EURO Cann SE, kontrolovaná přes neprůhledný řetězec firem končící v Holandsku, v jejíž dozorčí radě sedí jiřetínský zastupitel Petr Leichner, který dlouhodobě prosazuje dohodu města s těžaři.

Jan Rovenský z Greenpeace ČR uvedl: „Zjištěné informace nás překvapily. Podle mých zkušeností se řada politiků i novinářů domnívá, že Tykačova Severní energetická kontroluje většinu pozemků potřebných k těžbě. Ve skutečnosti těžaři vlastní pouhé jedno procento pozemků v Horním Jiřetíně a necelých 10 procent v celém území potřebném k těžbě za limity. Většina domů a stavebních pozemků patří místním lidem, volnou krajinu kolem města kontroluje převážně stát. Pokud k devastaci stovek hektarů státních pozemků nedají zelenou ministři, pánové Tykač a Dienstl mohou na těžbu za limity zapomenout.“

Starosta Horního Jiřetína Vladimír Buřt výsledky analýzy komentoval následovně: „Severní energetická chce vyhnat z domova 2.200 obyvatel Horního Jiřetína, aby mohla těžít státní uhlí na převážně státních pozemcích. Přitom 98,5 % z peněz za prodané uhlí by skončilo u tří vlastníků těžební firmy a stát by dostal 1,5 procenta. Je mezi ministry opravdu někdo, kdo si myslí, že podobně "výhodný" obchod se státním majetkem a budoucností tisíců lidí je ve veřejném zájmu?“

Podle tiskové zprávy Greenpeace ČR

Budoucnost české energetiky očima Edvarda Sequense

Nedávno přinesl [Zpravodaj Zeleného kruhu](#) rozhovor o naší energetice s Edvardem Sequensem. Přinášíme ho i našim čtenářům.

Na začátek čtenáře určitě bude zajímat, na čem právě pracuješ?

V současnosti se nejvíce zabýváme projektem, který má zlepšit postavení veřejnosti i starostů obcí v oblastech, kde stát hledá hlubinné úložiště jaderného odpadu. Zaměřujeme se hlavně na Vysočinu, kde je těchto lokalit nejvíc. V rámci projektu pořádáme debaty s veřejností, vydáváme informační letáky, informujeme prostřednictvím vitrín v obcích. Nedávno také vyšel zpravodaj Bezjaderná Vysočina.

V jaké fázi se hledání úložiště nachází?

Mají začít geologické průzkumy. Zhruba 11 let se nám dařilo ve spolupráci s veřejností a starosty úložiště blokovat. V roce 2004 vláda přerušila průzkumy oficiálně jenom na 5 let, ale protože jsme dokázali postoj obcí a veřejnosti stmelit a zároveň jejich názory byly slyšet, žádná vláda nešla přes nesouhlas obcí. Až v posledních letech se přístup vlád velmi citelně změnil a chtějí tvrdě dosáhnout svého i přes nesouhlas veřejnosti.

V dubnu jste organizovali Den proti úložišti. Kolik se do něj zapojilo lidí?

Předně musím říci, že my jsme ho neorganizovali. Dělali jsme jen to, co umíme. Pomáhali jsme s koordinací a spolupracovali s médii. Pořadatelé byli starostové a místní spolky, což pro nás bylo velmi cenné. Celkem se zapojilo asi jedenáct až dvanáct set lidí. Někde to byly jenom desítky, jinde stovky. Byly to různé akce a s výsledkem jsme celkem spokojeni. O Dni proti úložišti se psalo ve spoustě novinových článcích a také byl dobře načasován. Proběhl v době, kdy se ministr Brabec rozhodl nerespektovat odvolání obcí a spolků a podepsal souhlas s průzkumy území.

Máte už ke Dni proti úložišti akci nějakou odezvu od politiků? Demonstrovat svůj nesouhlas s úložištěm přeci jen přišlo více než tisíc lidí.

Od regionálních politiků ano. Podporují nás různí krajsí politici, například STANu, nebo Strany zelených. Ale od celostátních ne. A to už je věc, která se táhne zhruba od doby ministra Kuby (pozn. red.: Martin Kuba působil ve funkci ministra průmyslu a obchodu Nečasovy vlády od listopadu 2011 do července 2013), který si přestal hrát na vstřícnost a na dobrovolnost. Následně začal tvrdě prosazovat úložiště bez ohledu na to, co si v těch potencionálně zasažených obcích myslí. Proto starostové ve spolupráci s námi, spolky, sepsali výzvu „K hlubinnému úložišti férově“. Pod výzvu předanou politikům se podepsalo asi 130 obcí a měst, z nichž značná část je ze širšího okruhu, než jsou potenciálně zasažené lokality. Byli to v podstatě jedinci, kteří na ni nějakým způsobem, ale spíše formálně, zareagovali. Čili, jakoby to spadlo do kanálu i přes velký dlouhodobý zájem médií. Problém je spíš v tom, že naši politici na tohle téma přestávají slyšet. U nás často panuje okolo jádra až jakási hysterie, že jej potřebujeme. Ti samí politici, kteří jej tak tvrdě prosazují, pak přehlíží jeden podstatný problém, a tím je jaderný odpad. Z toho důvodu jsou ochotni hodit přes palubu i tisíce lidí, kteří bydlí v oblastech, kde odpad skončí.

Vláda nedávno schválila Aktualizaci státní energetické koncepce a z ní vycházející Národní akční plán pro rozvoj jaderné energetiky v ČR. Oba tyto dokumenty jsou široce kritizovány. Dokázal bys našim čtenářům vysvětlit proč?

Koncepce je především postavena na pohledu, který je v této části Evropy bohužel běžný. Zdá se, že si neustále bereme příklad z minulosti. Mnoho lidí má dojem, že když něco fungovalo v minulém století, tak to musí fungovat i do budoucna. Vypadá to, že naši politici zavírají oči před tím, co se děje a kam směřuje energetika v Evropě či ve světě. Neexistuje tu žádná rozumná vize moderní energetiky a moderního průmyslu. Česká republika byla evropským lídrem v jaderném průmyslu a ráda by jím zůstala dál.

Energetická koncepce vychází z předpokladu vysoké spotřeby bez využití potenciálu, který máme v obnovitelných zdrojích. Protože uhlí dochází, jedinou záchranu vidí autoři v jádru. A to v nemalém

měřítku. Třeba až 50 % elektřiny má být vyráběno z jádra. Francie, která je dnes jaderným lídrem, bude v té době vyrábět určitě míň. Ve Francii by měl už v roce 2025 objem elektrické energie z jádra klesnout z dnešních 75 % na pouhých 50 %. A myslím si, že bude klesat i nadále, protože tam staví jediný reaktor a těžko už postaví další. Česká republika plánuje až čtyři jaderné reaktory, což je nesmysl.

Zapomíná se na peníze a předpokladem je, že výstavbu v tichosti zaplatí český spotřebitel. Média horem dolem přinášela zprávy, jak kvůli špatným regulačním mechanismům doplácíme na fotovoltaiku. Pokud se tu postaví další jaderné reaktory, bude se platit ještě několikanásobně víc a hlavně déle. Až 35 let od zprovoznění čili ještě naši vnuci budou doplácet na dnešní rozhodnutí.

Vůbec se nehovoří o tom, že potenciál v úsporách máme mnohem větší, než se kterým počítá koncepce. Na papíře se sice deklaruje energetická efektivita, ale zároveň koncepce postrádá jakékoliv reálné nástroje, jak potenciál využívat. Troufám se říci, že plánovaný potenciál se určitě nevyčerpá.

Tak jak to říkáš, vypadá situace skoro beznadějně. Lze s tím něco dělat?

Faktem zůstává, že politici se nezamýšlejí nad důsledky a nejspíš je jim celkem jedno, co bude dejme tomu za 20 let, když si tady postavíme další 4 jaderné reaktory. Odkazují se na budoucnost a přitom oni už řešit dopady svého rozhodnutí nebudou. Myslím, že nové reaktory nikdy stát nebudou, protože je to naprosto nereálné očekávání.

Velkým nedostatkem koncepce je právě neexistence dalších variant. Uvažuje jenom jedním směrem a rozvíjí národní akční plán pro jadernou energetiku. Chybí v ní však podobně ambiciózní plán pro

obnovitelné zdroje nebo pro energetickou efektivitu, díky čemuž nám ujíždí vlak. Zatímco se Česká republika orientuje na jádro a velké zdroje, mezitím se třeba Německo nebo Rakousko ubírají úplně jiným směrem. A v tom je naše naděje, že dlouho nebudeme moci jít proti „proudu“.

Jak může celou věc ovlivnit samotný spotřebitel?

V první řadě, pokud nemá moc peněz a nemůže investovat do vlastních zdrojů, může si alespoň vybrat dodavatele zelené elektřiny. Je taky možná záměna vytápění, investice do zateplování s podporou Zelené úsporám. Je třeba myslet na budoucnost, snižovat spotřebu a nahrazovat zdroje. A myslím si, že pokud si člověk pár let počká, bude si moci vybrat vlastní fotovoltaický systém, který bude vyrábět levnější elektřinu, než je ta ze sítě. Už dnes k tomu dochází, větší rozvoj ale brzdí vysoké vstupní investice. Očekávám, že do 10 let budou výrazně levnější, což lze vyčíst z mnoha analýz.

Věřím, že spousta lidí bude přecházet na levnější zdroje sama od sebe, budou soběstačnější a začne klesat poptávka po elektřině z centralizovaných zdrojů. Myslím, že budoucnost je v tomhle ohledu optimistická, reaktory nakonec stát nebudou a nebudeme za ně muset platit. Ale je škoda, že si tady malujeme růžové zámky atomového obrození a opomíjíme modernější trendy.

V lednovém čísle Zpravodaje jsme přinesli rozhovor s jedním ze zakladatelů Som energia – španělského energetického družstva, které vyrábí a distribuuje elektřinu výhradně z obnovitelných zdrojů energie. Mohou podobné komunitní projekty vzniknout i u nás?

Zatím tomu asi brání různé administrativní překážky. Ale možná i určitá nevěra nebo spíše nedůvěra lidí k podobným projektům. Poslední dobou se různé komunitně orientované projekty rozvíjejí a věřím, že přijde doba, kdy budou mít i energetickou podobu. Rozhodně jim nesvědčí, že vlastnictví sítí je v rukách

velkých firem. S tím mají docela velký problém i v Německu, kde by chtěli třeba i vlastní sítě pro velká města, ale nemohou. Síť by proto měla být spravována jinak než dnes, protože velké firmy jen nerady umožní vstup silné konkurence v podobě družstev.

V devadesátých letech jsme zažili velké protesty proti dostavbě Temelína. Myslíš, že se od té doby změnil pohled lidí na jadernou energetiku?

Myslím, že z celkového nazírání je to stejné. Zhruba polovina Čechů pořád věří, že jádro je skvělé řešení. Pouze lidé žijící u problematického místa, ať už jsou to úložiště nebo nová těžba uranu, anebo se v tom místě počítá s výrobou jaderného paliva, se najednou samozřejmě vyděsí a docházejí jim souvislosti.

Lidé žijící jinde úložiště netrápí, pokud tam zrovna nemají dejme tomu chalupu. Ti to berou z toho hlediska, podobně jako většina politiků a novinářů. Jednou tady preferujeme jádro, takže musíme vyřešit i jaderný odpad. Jsou názoru, že menšina musí ustoupit většině, protože se jich situace přímo nedotýká. Ale nedokáží se vžít do situace lidí z malé vesnice, kteří tam žijí generace, a najednou jim tam má přibýt taková obluda. Nejde jen o jaderná rizika. Časem se promění sociální struktura vesnice, naroste doprava, nad vesnicí bude pořád viset strašák jaderného odpadu. Ovšem třeba až za 50 let a to dnes opravdu nikoho moc netrápí. K tomu jim ještě někdo říká, že důsledky provozování jaderné energetiky musí nést oni, ačkoliv o ní nerozhodovali.

Máš nějaká přání do budoucna?

Já bych si přál, aby čeští politici dokázali víc naslouchat a aby viděli za horizont volebního období. Aby měli nějakou rozumnou vizi toho, jak bude vypadat naše česká energetika za 30 nebo 50 let.

Ptala se Zuzana Vachůnová z kanceláře Zeleného kruhu

Pochod Pačejov-Maňovice

Letošní [pochod v lokalitě Březový potok](#) se uskutečnil opět za slunného a horkého počasí jako minulý rok a přesně tři měsíce po místních akcích na podporu celostátního [Dne proti úložišti](#) (18. dubna).

Nejdřív František Kába, zastupitel obce Pačejov, představil dvě trasy všem přítomným, kteří se shromáždili před hospodou u nádraží v Pačejově. Šlo se a jelo se na kole buď přímo z Pačejova přes les do Maňovic nebo oklikou přes Olšany a Kvášňovice. Na maňovické Dračí louce vítala už z dálky příchozí a přijevší hudba místních muzikantů ukrytých spolu s ostatními před slunečním žářem uvnitř velkého bíložlutého stanu, ve kterém se prodávalo občerstvení a kam si účastníci přišli popovídat se známými a pronést či vyslechnout proslovy proti hlubinnému úložišti ve zdejším kraji.

Hlavní slovo měl tradičně Miroslav Panuška – starosta obce Maňovice, který postupně dával prostor těmto řečníkům: Karel Zrůbek - předseda Pracovní skupiny pro dialog o hlubinném úložišti a zastupitel obce Horažďovice, Jan Vavříčka – nový starosta obce Pačejov (historicky první pačejovský starosta, který se pochodu

zúčastnil), Edvard Sequens – Calla, Bernhard Riepl - Sonne und Freiheit, Roman Černík - Strana zelených Plzeňský kraj, Pavel Havlíček - Strana svobodných občanů Klatovy a Pavel Vlček - Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí.

Proslov pana Zrůbka se soustředil kolem témat projednání zákona na posílení pravomocí obcí na červnové Pracovní skupině a alternativách k hlubinnému úložišti v podobě předávaného správcovství a prozatímního skladování radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva. Pan Vavříčka potěšil všechny informací, že obec Pačejov uhradila od loňského roku poplatky za právní zastupování ve správním řízení o stanovení průzkumného území. Pan Sequens zdůraznil, jak soudržnost starostů a veřejnosti na Březovém potoce (i jinde) vytváří příznivější podmínky pro nastavení kvalitnější diskuze a silnějších pravomocí lidí, což se bude nejen letos na podzim při veřejném projednávání české státní koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem hodit. Pan Riepl, který se pochodu účastnil potřetí, perfektní češtinou představil českou verzi brožury [Zásadní otázka](#) (v němčině Die Kernfrage). Pan Černík zmínil svůj osobní vztah k lokalitě, ocenil občanskou aktivitu a pochválil dubnový štafetový běh s kulturním programem. Osobní vztah k regionu vyzdvihl i pan Havlíček a připomenul místním lidem jejich nezpochybnitelné právo rozhodnout o úložišti. A pan Vlček připomenul účast rakouských a německých odpůrců hlubinného úložiště, mezi nimiž byli Roland Egger - Atomstopp a Gabriele Schweiger - Mütter gegen Atomgefahr (obdoba českého spolku Jihočeské matky), kteří letos zpracovali [reportáž pro Freies Radio Freistadt](#) v Linci. A také dvě dámy Mühlbauerovy z bavorského Bad Kötzingu vzdáleného 63 kilometrů vzdušnou čarou od Maňovic, díky kterým se o pochodu psalo v roce 2014 i letos v novinách Der Neue Tag, Bayerwald-Echo|Kötztinger Umschau a Chamer Zeitung|Kötztinger Zeitung.

Na shledanou příští rok a nebuďte překvapení, kdyby byl cíl trasy jinde než na Dračí louce. Pochyby o „hlubokých kořenech odporu“ v Maňovicích vůči hlubinnému úložišti nejsou na místě, stalo by se tak totiž čistě z technických důvodů. Ale pro váš klid - toto oznámení vzešlo z úst doživotního odpůrce konečného úložiště pana Panušky.

Olga Kališová

VYŠLO

Radioaktivní odpady za našimi humny?

Možný rozsah a dopady uvažovaného konečného hlubinného úložiště vysoce radioaktivních odpadů na třech místech v Kraji Vysočina, které si vybrala státní Správa úložišť vyhořelého jaderného paliva, představuje Calla místním obyvatelům na informačních letáčích pod shrnujícím názvem "Radioaktivní odpady za našimi humny?".

Letáky vyšly v červenci 2015 díky projektu Cally "Silnější hlas obyvatel Vysočiny při hledání hlubinného úložiště", který byl je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů.

Můžete si objednat tištěné verze u Cally: www.calla.cz anebo si letáky stáhněte v pdf: [lokalita Horka](#), [lokalita Hrádek](#) a [lokalita Kraví hora](#).

Češi chtějí více divoké přírody, ukázal výzkum Masarykovy univerzity

Nově zveřejněný reprezentativní výzkum provedený na vzorku 2 023 dotazovaných zjišťoval, jak často Češi navštěvují divokou přírodu a co si myslí o její ochraně. Výzkum Katedry environmentálních studií Masarykovy univerzity se jako první svého druhu zaměřil na podrobné zmapování vztahu Čechů k divoké přírodě, tedy oblastem, kde probíhá přírodní vývoj bez zásahů člověka.

Výsledky ukázaly, že významná část české veřejnosti vnímá tato území pozitivně a podporuje jejich ochranu: celých 71 % souhlasí s tím, že je potřeba chránit divokou přírodu v České republice, nesouhlasí 9 % oslovených, zbylí na to nemají názor. Největší odpovědnost za ochranu divoké přírody přitom podle české veřejnosti nese zejména Ministerstvo životního prostředí, dále národní parky, česká vláda, ekologická sdružení a lesníci.

Ekopsycholog Jan Krajhanzl, vedoucí výzkumného týmu, k tomu doplňuje: „Jednoznačně se ukázalo, že Češi si přejí v České republice více divoké přírody, než jí

v současné době je. Zatímco nyní tvoří rozloha přírodních oblastí bez zásahů člověka přibližně 0,3 % českého území, veřejnost jejich rozlohu odhaduje na 10 % – a přála by si navíc ještě 3 % divoké přírody na území České republiky. Výsledky zároveň ukazují, že rozšiřování divoké přírody má u nás širokou podporu – počet příznivců rozšiřování je více než dvakrát vyšší než počet odpůrců.“

Za divokou přírodou v ČR vyrazí alespoň jednou ročně 38 % veřejnosti a za zahraniční divokou přírodou 9 %. „Přestože u nás každoročně cestují do divoké přírody jen někteří lidé, tento druh turistiky tu má zajímavý potenciál – ukazuje se totiž, že divočina Čechy láká a má pro ně příchutí něčeho krásného, neznámého, skoro až exotického. Naprostá většina české veřejnosti si podle našich výsledků spojuje divokou přírodu s řadou silných atraktivních prožitků: nejvíce s divokými scenériemi, setkáními se vzácnými zvířaty, výhledy do krajiny a kvetoucími divokými květinami,“ dodává sociolog z Masarykovy univerzity Jan Skalík.

Více informací o tomto výzkumu najdete na webu: <http://humenv.fss.muni.cz/divocina>

Tisková zpráva Katedry environmentálních studií MU

Letní geocaching v pískovnách

V květnu tohoto roku jsme ve spolupráci s kolegou Oldřichem Nedvědem instalovali ve vybraných pískovnách „kešky“ s ochranným podtextem. Předpokládáme, že sešlap vegetace pomůže dlouhodobě udržovat vhodné podmínky pro vzácná pískomilná společenstva.

Zatím se zdá, že mají o vyznavačů geocachingu úspěch. Samostatná „keška“ v pískovně Lžín má v polovině srpna 54 návštěv, celou minisérii Borovanské pískovny zatím ulovilo 64 „kačerů“, ale jednotlivé „kešky“ ze série už mají návštěvnost kolem stovky. Navíc jsou na ně na webu vesměs příznivé ohlasy a

hledači také pilně fotografují pískovny, rostliny a živočichy, čímž nám pomáhají průběžně udržovat přehled o lokalitách.

Pokud se chcete přidat a pošlapat nám trochu písčiny, potřebné informace najdete zde:

- Borovanská minisérie - http://www.geocaching.com/geocache/GC5TQW5_brouskuv-mlyn (odkaz na CWG směnárnu, odkud se dostanete na popisy jednotlivých „kešek“)
- Pískovna Lžín - http://www.geocaching.com/geocache/GC5WQ2C_piskovna-lzin

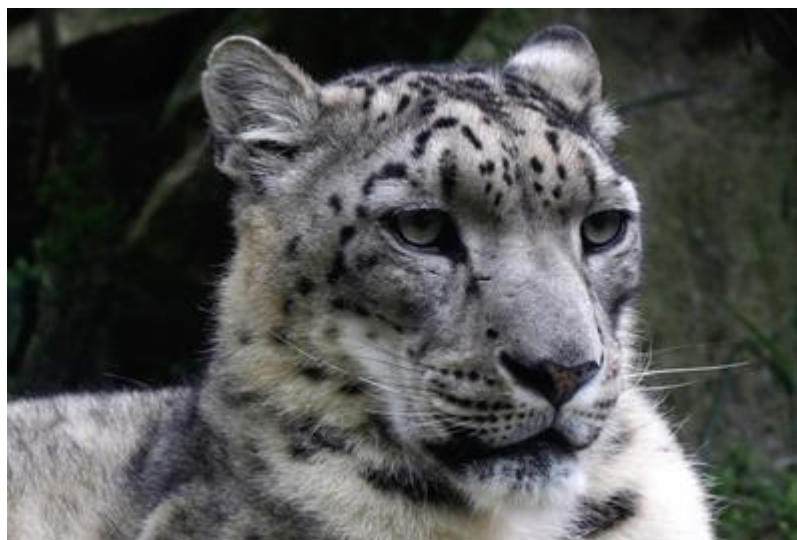
Jiří Řehounek

Zimní olympiáda levharty nezahubí

Desítky tisíc podpisů pod peticí a stovky e-mailů poslaných přímo předsedovi Mezinárodního olympijského výboru přispěly k rozhodnutí, že Zimní olympijské hry 2022 nezničí domov jedné z nejohroženějších šelem světa, levharta sněžnému. Nevládní organizace v Kazachstánu i česká Arnika oslovily šéfa MOV, aby měl při rozhodování na paměti Olympijskou chartu, která požaduje, aby byl rozvoj sportu zodpovědný vůči životnímu prostředí i respektoval lidská práva. Místa nedaleko Almaty, jediném místě výskytu irbisů horských v Kazachstánu, hrozila megalomanská výstavba právě kvůli zimním hrám. Nesouhlas obyvatel přitom úřady dlouhodobě přehlížejí Plány Kazachstánu na výstavbu monstrózního resortu pro „horních deset tisíc“ však nezmizely, proto bude spolupráce mezi českými a kazachstánskými ekologickými organizacemi pokračovat.

„Zimní olympiáda 2022 sněžné levharty nezahubí. Děkuji všem, kteří se zapojili, podpořili kampaň Zachraňme irbise a napsali i šéfovi Mezinárodního olympijského výboru Thomasi Bachovi. Evidentně to zabralo. Nicméně práce nekončí. Kazachstán už sice nemá tak silnou motivaci, aby jedinečný národní park plundroval monstrózním střediskem, plány na výstavbu ale stále neopustil. Proto hodláme ve spolupráci s kazachstánskými organizacemi dále pomáhat s ochranou domova vzácné šelmy,“ komentuje rozhodnutí vedoucí kampaně Zachraňme irbise Martin Skalský z Arniky.

Výstavba megalomanského sportovního střediska by znamenala vyhubení ohroženého levharta sněžného na území Kazachstánu, zásah do tamního národního parku a zničení panenské přírody. Při prosazování záměru místní úřady porušují lidská práva, čímž se již řadu měsíců zabývá Výbor pro

podržování mezinárodní takzvané Aarhuské úmluvy, kterou Kazachstán podepsal.

Kazachstán byl jednou ze dvou zemí, ze kterých 31. července 2015 Mezinárodní olympijský výbor vybral pořadatelskou zemi čtyřicetých zimních olympijských her. Předseda Českého olympijského výboru Jiří Kejval v oficiálním dopisu Arniku ubezpečil, že bude v každém případě ctít principy harmonického rozvoje lidstva i životního prostředí, k čemuž je vázán Olympijskou chartou.

Tisková zpráva Arniky

Na podzim začnou české e-learningové kurzy o ochraně přírody

STUDUJ PŘÍRODU ON-LINE!

NOVÉ E-LEARNINGOVÉ KURZY

- Kritické myšlení v ochraně přírody
- Managementy
- Lesnictví
- Ochrana vod
- Vývoj české krajiny
- Legislativa a ochrana přírody
- Zemědělství
- Globální změna klimatu

Přihlásit se můžete na [www.forumochranyprirody.cz /e-learning](http://www.forumochranyprirody.cz/e-learning)

Forum
ochrany přírody

Fórum ochrany přírody připravuje on-line vzdělávání v ochraně přírody, které bude rozšířeno oproti kurzům, které nabízelo v minulosti. Inovativní vzdělávací koncept účastníkům garantuje jednak rozvoj jejich stávajících odborných znalostí, ale zároveň nabídne nejnovější poznatky a příklady praxe z oblasti ochrany životního prostředí.

Projekt si klade za cíl zlepšit mezi odbornou veřejností a stakeholdery informovanost o problematice ochrany přírody a postavení tohoto tématu ve společnosti. Svým rozsahem a zaměřením budou kurzy v českém prostředí jedinečné.

Hlavními tématy vzdělávacího konceptu jsou globální změna klimatu, kritické myšlení v ochraně přírody, ochrana vod, lesnictví, šetrné zemědělství, legislativa, zvláštní typy managementů a vývoj české krajiny. Úroveň výuky v kurzech je srovnatelná s bakalářským studiem, někde s větším či menším důrazem na praktické aplikace. Tomu odpovídá i složení autorských týmů, patří do něj jak vysokoškolští kantoři, tak i praktičtí ochranáři. Kurzy jsou určeny především k rozšíření základních znalostí v oboru, aktualizaci vědomostí dle nejnovějších poznatků z výzkumu a seznámení se s příklady dobré a špatné praxe. E-learningové kurzy jsou určeny především pro úředníky, kteří chtějí mít soudobé informace a podklady pro vlastní práci a argumentaci; absolventy, kteří se chtějí zorientovat v praktických otázkách ochrany přírody a profesionální i amatérské ochranáře z řad zaujaté veřejnosti, kteří si chtějí ujasnit, jak některé věci fungují a seznámit se s možnostmi praktických opatření.

Každý kurz bude trvat 12 týdnů. V každém týdnu přibude další přednáška složená z kratších tematických bloků, celkem bude trvat 1,5h. Power-pointová prezentace bude doplněna slovním komentářem. Na počátku každého bloku bude několik otázek, které pomohou účastníkům kurzu uvědomit si, co o tématu už vědí a co by si mohli doplnit za informace. Na konci přednášky bude krátký test, který ověří znalosti tématu. Pro úspěšné ukončení kurzu není povinností sledovat všechny přednášky, otázky z nich se ale pak objeví v závěrečném testu, na základě něhož bude probíhat hodnocení. Další důležitou součástí kurzů budou krátké samostatné práce, které si budou studenti navzájem opravovat a mohou o nich, i o mnoha jiných záležitostech, diskutovat ve fórech. Úroveň těchto prací neovlivňuje závěrečnou známku, jsou však povinné. Kromě samotných přednášek bude k dispozici řada dodatkových materiálů, jako jsou rozhovory, komentované příklady dobré a špatné praxe apod. Účastník kurzu by měl počítat s přibližně 30 hodinami intenzivního studia na jednotlivý kurz.

Kurzy začnou v říjnu. Je možné se do kurzu zapojit i po jeho začátku, ale na začátku kurzů bude probíhat interaktivní část, jako jsou on-line konzultace s přednášejícími či mezi studujícími. K absolvování kurzů je zapotřebí pouze počítač a internet, vhodná je i webkamera a mikrofon pro on-line konzultace, ale i ty lze realizovat pomocí chatu.

Vzdělávání je bezplatné, bylo podpořeno v rámci grantů z Islandu, Lichtenštejnska a Norska, Fondu pro neziskové organizace, který koordinuje Nadace Partnerství.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů.

<http://www.fondnno.cz> a www.eegrants.cz.

Jak premiér Sobotka nerecitoval

*Ubývá míst kam chodívala pro vodu
starodávná milá
kde laně tišily žízeň kde žila rosnička
a poutníci skláněli se nad hladinou
aby se napili z dlaní...*

Jan Skácel: Modlitba za vodu

Jižní Moravu, domovský kraj básníka Jana Skácela, si vybral premiér Bohuslav Sobotka k prohlášení o zadržování vody v krajině: „Bude v zájmu naší země, abychom učinili taková opatření, která by umožnila zadržet co nejvíce vody v krajině tak, aby nevysychala... Nechystáme se stavět velké přehrady. Budeme hledat možnosti jak přispět k tomu, aby krajina neztrácela absorpční schopnost a abychom byli schopni vodu v ČR udržet,“ uvedl Sobotka podle Brněnského deníku a také prohlásil, že „stavět by se měla zejména malá vodní díla, jako jsou rybníky nebo mokřady.“

Kdyby někdo panu premiérovi poradil, aby zarecitoval Skácela, určitě by se na něj přítomní novináři dívali překvapeně, dost možná i vyjeveně. Ale v podstatě by básníkovým prostřednictvím řekl, co bylo zapotřebí. V těch verších je totiž všechno, o čem se každoročně sepisují stohy vědeckých studií a od letoška i novinových „otvíráků“. Vody v krajině ubývá. Náš problém s vodou samozřejmě souvisí s klimatickými změnami, hlavně nárůstem extrémních jevů, jeho základ však spočívá ve stavu krajiny. Asfalt a beton prostě ne a ne spolupracovat, což platí jak o suchu, tak i o povodních.

Když pomíneme roztomile technokratický výraz „stavět“ použitý i v souvislosti s mokřady, nedá se proti páně premiérovým slovům teoreticky nic namítnout. Dábel se však jako obvykle skrývá v detailech. Pokud jde o ty rybníky, nasmějí se zakládat nahodile s úmyslem vysát státní dotace, na místech cenných mokřadů, nebo dokonce jako záminka pro nelegální těžbu vltavínů. Zbrklá výstavba nových rybníků by přinesla více škody než užitku. Také nové mokřady se musí vytvářet na vhodných místech a ve spolupráci s odborníky.

Osobně bych ten výčet doplnil ještě o revitalizaci vodních toků, tedy jejich návrat do přirozeně meandrujících koryt. Přičemž bychom neměli zůstat u malých potůčků, ale odvážit se i na vhodné úseky větších řek. Zrychlit bychom měli proměnu druhové skladby našich lesů, která opatrně probíhá, ne však všude a ne dost rychle. Třeba právě na jižní Moravě jsem letos viděl lány boroviček nahrazující v Hodonínské důbravě (nomen omen?) krásné dubové lesy. Chtělo by to také změnu zemědělských dotací, které by lépe podpořily péči o krajinu, s čímž údajně vláda počítá. A nakonec bude zapotřebí zastavit bezuzdné betonování krajiny, zejména „zelených luk“, zatímco nám „brownfieldy“ zejí prázdnotou.

Možná symbolicky se debata o vodě v krajině rozpoutala právě na jižní Moravě. V kraji, který poničila megalomanská soustava vodních děl Nové Mlýny. Vyprojektovaná za minulého režimu a do hořkých a

absurdních konců dovedená tím současným. „Jihomoravský Balaton“, který nenávratně pohřbil obec Mušov a unikátní lužní krajinu pod Pálavou. I přes novomlýnské memento se od té doby v pravidelných intervalech vynořují plány na výstavbu dalších přehrad. Už bychom si s tím betonováním řek mohli dát pokoj a poohlédnout se po jiných řešeních.

Naši politici a ministerští úředníci by si také měli ujasnit, co vlastně podporují. Anebo to možná alespoň na rovinu přiznat. Ministr životního prostředí Richard Brabec např. v rozhovoru pro DVTV povídal, že chce proti suchu bojovat „obnovou malých vodních nádrží“, které

dal do souvislosti s Generelem území chráněných pro akumulaci povrchových vod. Generel přitom obsahuje např. vodní nádrž Spálov na Odře, rozlohou 868 ha srovnatelnou se Slezskou Hartou, jejíž objem 285 mil. m³ se skoro blíží nechráněné přehradě. Pavel Punčochář z ministerstva zemědělství zase ve vysílání ČT podpořil svádění a zachycování vody z nových betonových a asfaltových ploch, namísto omezování jejich výstavby. Nelze se proto ubránit dojmu, že přinejmenším některá z navrhovaných řešení budou kontroverzní nebo polovičatá.

Jako nanejvýš nutné se proto jeví sledovat, jakou podobu dostanou vládní záměry při rozdělování finančních prostředků a praktické realizaci v krajině. Abychom však nekončili úplně pesimisticky, může to celé dopadnout i dobře. Třeba ministr životního prostředí si zaslouží pochvalu za nedávné vyjednání peněz pro Program péče o krajinu, který je jedním z nejlepších nástrojů podporujících zadržování vody v krajině. Než se ovšem v nových mokřadech zabydlí rosnička a skloní se nad nimi poutníci, uplyne od nás zbytečně k sousedům Moravou, Odrou a Labem ještě hodně vody.

Jiří Řehounek

Veřejnost může připomínkovat koncepci vodní dopravy

Ministerstvo životního prostředí oznámilo zahájení procesu hodnocení vlivů koncepce vodní dopravy na životní prostředí. Ke vstupnímu materiálu, oznámení, se může do 1. září 2015 vyjádřit každý občan či instituce. Podle Děti Země jde o předstíranou snahu Ministerstva dopravy chránit českou přírodu, ačkoliv bylo opakovaně doloženo, že výstavba vodní infrastruktury pro nákladní dopravu ji rozvrátí.

„Koncepce je jen skrytým nástrojem stavební lobby utratit miliardy korun veřejných prostředků bez ekonomického a dopravního efektu, neboť nenastane významné zvýšení dopravních výkonů a množství dopravovaného nákladu po řekách. Naopak dojde ke zničení posledních zbytků cenných lužních lesů a biotopů vzácných živočichů a rostlin a k rozvrácení vodního režimu,“ tvrdí předseda Děti Země Miroslav Patrik.

Připomínky veřejnosti by měly obsahovat návrhy, na jaké složky životního prostředí a v jaké míře podrobnosti se má pak hodnocení zaměřit a zda posoudit i nějaké varianty koncepce. Ze získaných vyjádření se pak vypracuje samotné odborné hodnocení vlivů koncepce na životní prostředí, k němuž se podle zákona č. 100/2001 Sb. bude veřejnost opět vyjadřovat. MŽP má souhlasné stanovisko vydat v prosinci 2015.

„Zarážející je, že není k dispozici samotná koncepce, ale jen stručný popis, a že největší střety se životním prostředím a s přírodou se v koncepci vůbec hodnotit nebudou. U staveb jako je jez u Děčína jde prý o velký detail a u kanálu Dunaj – Odra – Labe se vlivy budou hodnotit až podle toho, jak dopadne studie proveditelnosti,“ kroutí hlavou Patrik, který celý proces považuje spíše za absurdní divadlo.

Ze stanoviska Agentury ochrany přírody a krajiny ČR ze dne 23. července 2015 přitom vyplývá, že i taková (ne)koncepce může z odborného hlediska jen stěží získat souhlasné stanovisko, protože plánované dopravní stavby se významně negativně dotknou nejméně patnácti území evropské soustavy NATURA 2000, včetně Slavíkových ostrovů s plavebním kanálem u Přelouče a údolí Labe s jezem u Děčína.

Z oznámení vyplývá, že hlavním přínosem koncepce s výstavbou dopravní vodní infrastruktury za miliard korun bude nákup nových plavidel s lepšími ekologickými parametry a mimodopravní funkce. Ironií ale je, že podmínky pro využití těchto moderních lodí, tj. výstavba přístavů, skladišť, jezů a kanálů, způsobují největší ekologická negativa, a mimodopravní funkce lze řešit daleko levněji a rychleji, než realizací této koncepce.

Koncepce Ministerstva dopravy předpokládá zlepšit plavební podmínky pro nákladní a osobní dopravu na Labi od Pardubic ke státní hranici s přístavem Pardubice, s plavebním kanálem u Přelouče a s jezem u Děčína (247 km) a na Vltavě od Třebenic až k soutoku s Labem (91 km) a pro osobní dopravu na Vltavě do Českých Budějovic, na Berounce z Prahy do Černošic a na Moravě na Baťově kanále z Otrokovic do Rohatce (72 km).

Tisková zpráva Děti Země

Nová značka „Pozor los!“ může zachránit životy ohroženým živočichům, ale i řidičům

Návrh na zavedení nové dopravní značky „Pozor los!“ na českých silnicích podala na ministerstvo dopravy ochránářská společnost Česká krajina. Značka by měla pomoci chránit nejenom vzácné losy, ale také zdraví a životy řidičů.

„Dopravní nehody představují jednu z hlavních příčin úhynu losů u nás. Na silnicích a železnicích přijde o život zhruba čtyřicet procent uhynulých losů. To je přibližně stejný podíl, jako mají na úbytku těchto ohrožených savců pytláci,“ upozorňuje Dalibor Dostál, ředitel ochránářské společnosti Česká krajina.

Jen v posledních několika měsících zahynul jeden los na železniční trati z Velenic do Českých Budějovic. Další český los uhynul v červnu na dálnici A3 poblíž dolnobavorského městečka Iggenbach. „Pokud hrubé odhady hovoří o tom, že na českém území přežívá posledních patnáct až dvacet losů, mohli jsme přijít jen během posledních několika měsíců o deset a více procent jejich populace,“ doplňuje Miloslav Jirků z Biologického centra Akademie věd.

Navrhované dopravní značky by se neměly používat plošně, ale pouze na vybraných úsecích, kde hrozí větší riziko střetu s losy. Jde především o úseky, kde již v minulosti došlo k nehodám automobilů s losy.

Případně na komunikacích, které se kříží s hlavními migračními trasami losů. „Jde například o dálnici D1 Humpolec – Jihlava, silnice E49 a E 551 na Jindřichohradecku nebo E39 na Českokrumlovsku,“ vypočítává Martin Ernst z Mendelovy univerzity v Brně. Ten v rámci výzkumného projektu TAČR v současnosti řeší, které komunikace jsou nejvýznamnější překážkou pro migraci losů a zda u nich vlivem těchto překážek nedochází k ochuzování genetické variability.

Nová dopravní značka by měla zachránit nejenom životy ohrožených savců, ale především řidičů. Riziko smrtelných následků je totiž při střetech s tímto mohutným savcem značně vysoké.

Tragická bilance je dána nejenom velikostí zvířete, ale také stavbou jeho těla. Kvůli dlouhým nohám sražený los ve většině případů po střetu spadne předním sklem do kabiny osobního automobilu. Na tuzemských komunikacích měli řidiči dosud štěstí. „V České republice došlo zatím k sedmi nehodám způsobené losem, při nichž naštěstí nedošlo k úmrtí žádného řidiče,“ doplňuje Jan Veselý z Lesů České republiky Nové Hradky, který se výzkumem losů dlouhodobě zabývá. Dvě z uvedených sedmi nehod připadají na železnici.

Losi reagují na setkání s automobilem na silnici jinak, než většina ostatních živočichů. Když se cítí ohroženi, ztuhnou na svých vysokých nohou. Zatímco v přírodě se tak brání napadení šelmami, při setkání s dopravou to má pro ně fatální následky. Řidiči by proto neměli spoléhat na to, že los ze silnice uteče a automobilu uhne. Značka „Pozor los!“ je obvyklá v Norsku, Švédsku, Finsku, ale i Kanadě, setkat se s ní mohou řidiči také v Polsku.

Los evropský je největší jelenovitý savec žijící na našem území. Dospělý býk váží zhruba 220 až 450 kilogramů, délka jeho těla je 2 až 3 metry. Dosahuje výšky v kohoutku 180 až 235 centimetrů. Losi se často pohybují na podmáčených a bažinatých půdách, proto mají roztažitelné spárky s velkou nášlapnou plochou. Dobře plavou, jejich paroží dosahuje hmotnosti až 20 kilogramů. I když je pro losy typické lopatovité paroží, losí býci v české populaci mají nejčastěji paroží bidlovitého typu.

Losi byli na území dnešní České republiky vyhubeni mezi 12. a 15. stoletím. Někteří autoři uvádějí jako rok ulovení posledního losa u nás letopočet 1570. Důvodem vyhlazení české populace losů byly v historických dobách hlavně nadměrný lov, ale i další změny způsobené člověkem v krajině, jako změny vegetace či fragmentace prostředí. Další příčinou byly i změny klimatu.

Ve druhé polovině 20. století se však losi začali do českých lesů vracet. V roce 1957 byl zaznamenán výskyt prvního losa v okolí Ústí nad Labem, krátce na to byl neoprávněně uloven na Teplicku. Do 80. let minulého století se k nám losi šířili ve třech migračních vlnách. Jejich populace dosáhla v roce 1980 podle tehdejších odhadů 30 až 50 kusů. Od 90. let začalo losů ubývat. „*Tři mikropopulace na Bechyňsku, Tábořsku a Nymbursku zanikly, další dvě velké populace na Jindřichohradecku a Českokrumlovsku se zmenšily,*“ konstatuje Martin Ernst. Například populace na Jindřichohradecku o polovinu až dvě třetiny. V posledních letech navíc ustala migrace losů z Polska kvůli dostavbě dálnice Berlín-Lvov. Takže ztráty na českém území již nedoplňují zvířata, která v minulých desetiletích přicházela z polských lesů.

Zavedení značky „Pozor los!“ samozřejmě není jediným potřebným opatřením v souvislosti s dopravou. Střetům s vozidly by napomohlo především vybudování přechodů pro zvěř nad silnicemi a železnicemi v místech, kudy procházejí hlavní migrační tahy losů.

Tisková zpráva České krajiny

Neštěstí ve Studénce a mýtný systém

V souvislosti s tragickou nehodou ve Studénce vyzvala Dopravní federace neziskových organizací premiéra a místopředsedy vlády otevřeným dopisem, aby do rozhodnutí o budoucí podobě mýtného systému pro nákladní dopravu vláda zapracovala požadavek na zpoplatnění všech silnic 1. třídy a vybraných silnic 2. a 3. třídy. Jen tak je možné omezit motivaci některých řidičů nákladních vozidel k objíždění zpoplatněných dálničních úseků po menších silnicích, kam nepatří. O nastavení mýtného systému po roce 2016 vláda jednala týden po neštěstí – ve středu 29. července.

Z dokumentu, který k mýtu připravilo ministerstvo dopravy, vyplývá, že je rozšíření mýtného systému na objízděné trasy v nedohlednu. Má jít sice o druhý ze tří plánovaných kroků při nastavení mýtného po roce 2016. Základním předpokladem je však nalezení „politické shody“, ke které není uveden jakýkoli konkrétní termín. Záměr rozšířit mýtné přitom stát již několikrát v minulosti deklaroval, například v platné Dopravní politice.

Souvislost mezi nastavením mýtného v ČR a nehodou ve Studénce je příznačná: Kamión jedoucí z Polska do Maďarska jel v Česku po silnici třetí třídy, která spojuje malou obec Bravantice se Studénkou. Na této silnici však takový kamion nemá co dělat, neboť pro něj není určena. Podle dostupných zpráv řidič přiznal, že si po místní komunikaci zjednodušoval cestu a vyhýbal se placené dálnici D1 vzdálené 2,5 km. Náklad, který vezl, je pak příkladem komodity patřící při přepravě na železnici. Jde o tragický vrchol ostatních problémů, které těžké kamiony na silnicích nižších tříd způsobují: obrovské škody na silnicích a majetku, poškozené životní prostředí v „tranzitních“ obcích, škody na zdraví, snížená bezpečnost dopravy, úniky na nevybraném mýtném.

V předkládaném materiálu ministerstvo uvádí pouze argumenty, které rozšíření mýta na další silnice ukazují jako ekonomicky nevýhodné. Ministerstvo si stále nenechalo zpracovat analýzu sociálních či ekologických dopadů. Materiál pro vládu nabízí „pouze ekonomické posouzení tzv. příjmů a výdajů“. Hlavním měřítkem je dle MD ekonomická efektivnost rozšíření, která je splněna, pokud stát vybere z 1 km délky silnice 1 milion Kč za rok. Takovýto zjednodušený pohled však neuvažuje náklady a škody vznikající objížděním a nezohledňuje benefity, které rozšíření může přinést. Ministerstvo stále vychází z neplatné premisy, že náklady zpoplatnění rostou s rozsahem zpoplatněných úseků. Satelitní systém a jeho provoz například ve Švýcarsku však dokládá opak.

Těžkou dopravou v důsledku objíždění zpoplatněných tras je zatíženo velké množství obcí. Svědčí o tom například i mapa obcí zasažených těžkou kamionovou dopravou, kterou spravuje Dopravní federace. Postižených obcí, je v mapě nyní více než 200, situace se však stále zhoršuje a obcí přibývá. Problém není možné systémově a efektivně dlouhodobě řešit jinak, než zpoplatněním objízděných tras.

„Výběr mýta je základním nástrojem pro regulaci těžké nákladní dopravy. Pro Česko jako tranzitní zemi má tato regulace zásadní význam. Širší zpoplatnění silnic je vyzkoušené a dosáhlo prokazatelných pozitivních efektů v některých evropských zemích, které mohou být pro Česko dobrým příkladem (Švýcarsko, Slovensko). Rozšíření mýtného v ČR je však zdá se opět v nedohlednu. Ministerstvo při svém ekonomickém zdůvodňování vychází z neplatných předpokladů, že náklady zpoplatnění s rozsahem zpoplatněných úseků stále rostou. Řádný systém mýtného musí omezovat i škody na zdraví, životním prostředí, silničním svršku a majetku, které kamiony způsobují,“ komentuje postoj ministerstva Alena Vondroušová z Dopravní federace NNO.

Tisková zpráva Dopravní federace NNO (redakčně upraveno)

71 000 zbytečných úmrtí v Evropě, 4 630 kvůli českým elektrárnám – cena za nedostatečné limity znečištění

71 000 zbytečných předčasných úmrtí v důsledku zvýšeného rizika mrtvice, srdečních onemocnění, rakoviny plic a dalších nemocí souvisejících se znečištěním ovzduší – takový důsledek by v následující dekádě mohlo mít pro Evropany schválení nedostatečně přísných limitů znečištění z uhelných elektráren, které se právě připravuje v EU. Náklady na související zdravotní služby a přes 23 milionů ztracených pracovních dnů by mezi lety 2020 až 2029 stály evropské daňové poplatníky celkem 52 miliardy euro. Vyplývá to z nové [nezávislé expertní studie](#), kterou si nechaly vypracovat organizace Greenpeace a EEB.

Nová analýza srovnává potenciální zdravotní dopady emisních limitů, jak je v současné době navrhuje EU, a srovnává je s potenciálními dopady při uplatnění skutečně nejlepších dostupných technik (BAT - Best Available Techniques). Studie obsahuje i data o znečištění pocházející z jednotlivých členských zemí. Pokud by byly na české elektrárny uplatněny méně přísné limity, škodliviny vzniklé v ČR navíc oproti skutečným nejlepším dostupným technikám by mohly v průběhu deseti let způsobit 4 630 předčasných úmrtí, 1,5 milionu zameškaných pracovních dnů a ekonomické náklady ve výši 3,4 miliardy euro.

Současný proces stanovující nové normy pro znečištění z průmyslových zařízení je skvělou příležitostí snížit toxické emise, na jejichž následky umírají každoročně tisíce lidí. Jenže limity, které Unie nyní navrhuje, jsou nedostatečně přísné – mnohem přísnější mají již v současnosti uhelné elektrárny nejen v USA či Japonsku, ale dokonce i v Číně.

„Opravdové nejlepší dostupné technologie by znamenaly čistější vzduch a v celé EU by mohly zamezit desetitisícům předčasných úmrtí a mnoha onemocněním dospělých i dětí. Bohužel místo veřejného zájmu a zdraví všech obyvatel zatím vyhrává zájem průmyslových firem, jejichž zástupci mají při přípravě nových limitů hlavní slovo,“ komentuje Jan Rovenský, vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR.

Letos v březnu Greenpeace zveřejnilo [studii](#), která varovala, že proces tvorby nových emisních limitů je fakticky ovládan velkými znečišťovateli: v tzv. technické sevillské skupině, která nová pravidla navrhuje, mají průmyslové podniky výraznou většinu (část jich zde působí otevřeně, část pak jako součást vládních delegací jednotlivých zemí).

V rámci směrnice o průmyslových emisích v současné době EU aktualizuje své emisní limity pro velká průmyslová zařízení včetně uhelných elektráren pro škodlivé emise oxidu siřičitého (SO₂), oxidy dusíku (NO_x), rtuti (Hg) a jemných prachových částic (PM_{2,5}). Nové limity pro období 2020-2029, stanovené v tzv. závazných referenčních dokumentech (BREF - BAT Reference Documents), mají zohledňovat nejlepší možné technologie, ale současný návrh předpokládá mnohem mírnější limity než u již existujících elektráren v Evropě, Číně či USA.

Tisková zpráva Greenpeace ČR

Dlouhodobé vystavení nízkým dávkám záření může zvýšit riziko vzniku leukémie

Dlouhodobý výzkum zjistil u více než 300 000 pracovníků ve Francii, Spojených státech a Velké Británii, kteří byli mnoho let vystaveni nízkým dávkám radiace, zvýšené riziko úmrtí na leukémii.

„Mnoho epidemiologických nebo radiobiologických studií prokázalo, že vystavení ionizujícímu záření může způsobit rakovinu a leukémii,” sdělil vedoucí autor Dr. Klervi Leraud z Oddělení radiobiologie a epidemiologie (SRBE) Institutu pro radiologickou ochranu a jadernou bezpečnost (IRSN) ve Fontenay-aux-Roses ve Francii. Leraud také řekl, že pracovníci vystavení ionizujícímu záření, kterým je později diagnostikována leukémie, již mohou žádat o

finanční kompenzaci ve všech třech zmíněných zemích.

Jak zdůrazňují autoři studie, zdravotnický personál a dokonce i pacienti jsou také vystaveni mnohem většímu záření, než bylo běžné před desítkami let. Ale říkají, že není jasné, jak vysoká míra expozice zvyšuje riziko rakoviny.

Do této nové studie vědci zahrnuli 308 297 pracovníků jaderného průmyslu, jejichž expozice byly sledovány. Všichni z nich pracovali po dobu nejméně jednoho roku pro francouzskou Komisi pro jadernou energii a alternativní zdroje energie (CEA) nebo podobného zaměstnavatele či pro Ministerstvo energetiky (DoE) a obrany (DoD) ve Spojených státech, nebo byli členy Národního registru pro radiační pracovníky (NRRW) ve Velké Británii.

Pracovníci byli v průměru monitorováni po dobu 27 let a data o expozici a zdravotním stavu byla sebrána mezi lety 2000 a 2005, v závislosti na zemi původu pracovníků. Výzkumníci vyhledávali výskyt úmrtí na leukémii nebo lymfom (zhoubné nádorové onemocnění lymfatické tkáně). Asi 22 procent pracovníků zemřelo na konci výzkumu. 531 umřelo na leukémii a 814 na lymfom.

Vědci zjistili, že při zvyšování kumulativních dávek ozáření vzrůstalo riziko úmrtí v důsledku určitého typu leukémie. V průměru byli pracovníci vystaveni kumulativní dávce záření 16 milligrayů (mGy) v době studie nebo asi 1 mGy ročně. Pro srovnání, podle amerického Úřadu pro kontrolu potravin a léčiv (FDA) je pacient při počítačové tomografii neboli CT skenu bederní páteře vystaven dávce záření mezi 1-2 mGy.

Leraud a jeho kolegové dále píší, že ve Spojených státech byl v roce 1982 člověk vystaven průměrně 0,5 mGy ionizujícího záření za rok, ale v roce 2006 už se množství zvedlo na 3 mGy, převážně v důsledku lékařského ozáření.

Ve své studii vědci také vypočítali, že s každou jednotkou graye (odpovídá 1000 milligrayů) celkového ozáření vzroste riziko pracovníka úmrtí na leukémii trojnásobně. Tento účinek byl největší u chronické myeloidní leukémie, kdy s každým grayem toto riziko stoupl deset a půlkrát.

[Studie publikovaná v The Lancet Haematology.](#)

Podle článku z [Reuters](#) Olga Kališová

Fukušima a ochota zavřít oči před následky jaderných havárií

2. část

Propagátoři jaderného průmyslu dokázali vymyslet řadu komunikačních obrátů pro ospravedlnění katastrof v jaderných zařízeních. Třebaže nejde o neprůstřelnou argumentaci, slouží dobře svému účelu - udržuje přesvědčení politických a mediálních špiček i široké veřejnosti o dokonalé bezpečnosti reaktorů.

První díl textu jste si mohli přečíst [v březnovém čísle Ďáblíku](#), závěrečnou část vám přineseme někdy příště.

„Konstrukce havarované elektrárny není typická“

Další často používaná argumentace k vysvětlení nepravděpodobného opakování jaderné havárie se soustředí na konstrukci havarované elektrárny. V případě Fukušimy zástupci jaderného průmyslu deklarovali, že konstrukce reaktoru se liší od ostatních typů. A v případě těch, které vykazují společné rysy, je možné zajistit bezpečnost konstrukčními úpravami.

V diskusích o havárii jaderné elektrárny Fukušima Daiiči bylo mezi příčinami selhání uváděno i stáří reaktorů, mimo jiné proto, že novější sousední elektrárna Fukušima Daini přečkala přírodní katastrofu bez újmy. Bezpečnostní úroveň reaktorů se sice vyvíjí, ale havarované bloky měly všechna potřebná povolení jaderného dozoru.

Mezinárodní agentura pro atomovou energii (MAAE) v oficiálním dokumentu nespojuje příčiny havárie s konkrétní konstrukcí reaktorů, ale hovoří: "o nedostatečném zajištění ochrany proti riziku tsunami."

„Z toho plyne: všechny problémy umíme vyřešit“

Hlavní sdělení, které se má dostat ke čtenářům, posluchačům a divákům, říká, že příčiny havárie jsou odstranitelné. Americká jaderná společnost krátce po fukušimské havárii ujistila svět, že: "průmysl jaderné energetiky se z této události poučí a přizpůsobí konstrukce elektráren, aby do budoucna byly bezpečnější." Pracovní skupiny MAAE se sice shodly, že je třeba pokračovat v práci na pochopení všech aspektů havárie, ale výsledek podle mého názoru nezaručí budoucí vysokou úroveň bezpečnosti.

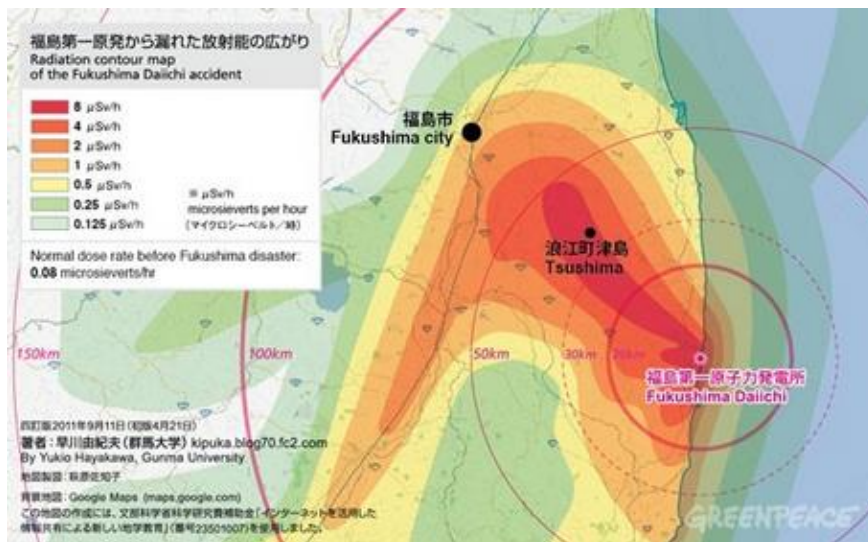
Předně lze zpochybnit tvrzení, že reaktory ve Fukušimě byly v důsledku své konstrukce výjimečně zranitelné. Například nedostatečná ochrana záložních zdrojů elektřiny proti zaplavení rozhodně není specifickým rysem jednoho typu reaktoru, ale týká se i řady dalších. A třebaže určité specifické prvky lze v konstrukci reaktoru najít, v žádném případě nešlo o unikátní kusy. Po celém světě je v provozu 32 reaktorů stejného typu, především ve Spojených státech.

Dále lze jen těžko uvěřit, že většina současných elektráren může být upravena tak, aby v nich byly zohledněny všechny zkušenosti získané v průběhu fukušimské havárie. Například zvýšení odolnosti elektráren proti důsledkům zemětřesení vyžaduje tak zásadní změny, že by bylo jednodušší stávající bloky odstavit a vybudovat místo nich nové.

Oznámení nových standardů amerického jaderného dozoru NRC, které se týkají odolnosti elektráren proti výpadkům elektřiny a bezpečnosti bazénů s vyhořelým palivem, nelze považovat za kompletní zohlednění poznatků z Fukušimy. Požadované úpravy nejsou nikterak významné a navíc bude jejich naplnění vyžadováno až od konce roku 2016.

Složité systémy dovedou překvapit

Stále bychom měli mít na paměti, že odhady rizik ze strany analytiků budou vždy zpochybnitelné, což platí i pro ten nejbezpečnější reaktor. Složité systémy jsou náchylné k chybám a kvalitní konstrukce tomu

může bránit jen omezeně. Teorie nehod říká, že velmi nepravděpodobné shody okolností, se kterými žádné odhady rizika nepočítají, se ve složitých systémech vyskytují.

Z tohoto pohledu nepůsobí deklarace „chybu jsme našli a odstranili“ příliš věrohodně. Nemůže totiž zahrnovat poznání všech náhodných shod okolností, které přinese budoucnost. První poučení z fukušimské havárie podle zprávy MAAE říká, že „...konstrukce

jaderných elektráren by měla zahrnout dostatečnou ochranu proti málo častým kombinacím vnějších událostí.“ Teorie nehod ukazuje, že počet zmiňovaných kombinací bude vždy přesahovat možnosti formální analýzy a manažerské kontroly.

Dokonalou bezpečnost nikdy nelze zaručit

Stejně jako není možné, aby konstruktéři a pracovníci jaderných dozorů přesně předpověděli všechny vnější události, kterým může jaderná elektrárna během své životnosti čelit, nemohou zaručit ani stoprocentní pochopení fungování celého systému. Technická opatření a zálohování bezpečnostních prvků nepochybně úroveň bezpečnosti zvyšují, ale dokonalou bezpečnost zaručit nemohou.

Některé autority z oblasti jaderné bezpečnosti tuto skutečnost připouštějí. Například vedoucí jednání MAAE k doporučení vyplývajícím ze zkušeností s haváriemi Richard Meserve uvedl ve shrnutí: „V případě jaderné energetiky nikdy nemůžete říct, že úkol byl splněn.“ Záruku bezpečnosti pak nahrazují příslibem zlepšení. Richard Meserve pokračuje: „Nehody v Three Mile Island a v Černobylu vedly k celkovému posílení systému jaderné bezpečnosti. Nyní je zřejmé, že Fukušima bude mít podobný efekt.“

Pak se ale nabízí klíčová otázka: kdy bude dosažena úroveň bezpečnosti dostatečná? Po haváriích v Černobylu a Three Mile Island se tak nestalo. Může se Fukušima v tomto bodě lišit?

Mýtus o spolehlivosti

Každopádně je zavádějící tvrdit, že havárie fukušimského rozsahu se nemůže opakovat. Máme vážné důvody k pochybnosti o tom, že spolehlivost reaktorů lze věrohodně propočítat. A spolehlivost aktuálně provozovaných reaktorů je nižší než by odpovídalo propočtům. To lze doložit četností jaderných havárií v minulých dekádách. Vyskytují se podstatně častěji než by odpovídalo předpovědím.

Hodnocení jednotlivých autorů se liší podle toho, jak chápou jednotlivou havárii – konkrétně jestli započítávají reaktory roztavené ve Fukušimě jednotlivě nebo jako jeden celek. Ale četnost havárií s tavením aktivní zóny vychází na jednu za 1300 až 3600 roků provozu reaktorů. To je řádově horší hodnota v porovnání s deklaracemi jaderných expertů - v nedávné zprávě pro britský jaderný dozor deklaruje Areva, francouzský výrobce reaktoru EPR, že pravděpodobnost havárie s tavením aktivní zóny je 1,6 milionu let na jeden reaktor.

Kompletní originální verzi si přečtete zde:

http://www.theecologist.org/News/news_analysis/2684383/fukushima_and_the_institutional_invisibility_of_nuclear_disaster.html

Článek Johna Downera z *The Ecologist* přeložil Karel Polanecký pro *Temelín.cz*

Tři důvody, proč Němci chtějí obnovitelné zdroje „za každou cenu“

Německo prohání svou rozvodnou síť 20 % energie z obnovitelných zdrojů, ale novinové zprávy ostře varují, že tato nová větrná a solární energie stojí „miliardy“. Ohromná popularita spojená s tím, jak houževnatě se země zaměřuje na proměnu energetiky (energiewende) je přitom často opomíjena (nebo přímo uložena k ledu).

Jak může být údajně drahé úsilí o čisté dodávky energie tak populární?

1. Je to o nákladech, ne o ceně

Většina novinových článků se zaměřuje na cenu elektřiny v Německu, které má jednu z nejvyšších cenových sazeb za kilowatthodinu na světě. Ale neberou na vědomí, že průměrný německý účet za elektřinu - kolem 100 amerických dolarů měsíčně - je stejný jako pro většinu Američanů. Němci dokáží mnohem efektivněji využívat energii než většina ostatních, a proto si mohou dovolit vyšší sazby bez vyšších účtů.

2. Je to o vizi

Německo nemá jen přírůstkový přístup k výrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů, ale 84 % obyvatel také podporuje cíl vyrábět 100 % elektřiny z obnovitelných zdrojů „jak nejrychleji je to možné.“ Několik amerických států má vize výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů (např. 33 % do roku 2020, 25 % do roku 2025), kterými se snaží přiblížit německému přístupu, ale brzdí je představa, že i přes obrovské úspory pro společnost v rámci přínosů v oblasti zdraví a životního prostředí, by výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů neměla stát víc než dnešní účet za konvenční a špinavou elektřinu. Němci si zvolili dlouhodobý přístup (k zabezpečení dodávek energie, ke kolísání cen, atd.).

3. Je to o vlastnictví

Podpora pro německou výpravu za obnovitelnou energií je také o příležitosti vlastnit část energetického systému. Miliony Němců si budují pro svůj odchod do penze finanční rezervu tím, že jako jednotlivci anebo kolektivně vlastní podíl na větrných a solárních elektrárnách, které dodávají čistou energii jejich komunitám. Téměř polovina z 63 tisíc megawattů větrné a solární energie v zemi je ve vlastnictví místních lidí a těmto vlastníkům záleží jak na stálosti dodávek elektřiny z obnovitelných zdrojů, tak na jejich ceně. Nejenže tyto němečtí energetičtí vlastníci snižují vlastní náklady za čistou energii, ale navíc se každý americký dolar odkloněný od vzdálené nadnárodní energetické korporace znásobí v jejich místní ekonomice.

Nejen, že místní vlastnictví převrátilo pojem „náklady za energii“ naruby, neboť se ze spotřebitelů stávají výrobci, ale také otřásl s konceptem společenské odpovědnosti. Tři čtvrtiny Němců chtějí zaměřit pozornost na „decentralizované obnovitelné zdroje energie spravované občany“.

Tunelové vidění soustředící se jen na náklady, které tolik převládá v tisku, odráží perspektivu stávajících dodavatelů energií, jejichž podíl na trhu klesá s tím, jak si jejich bývalí zákazníci vyrábějí vlastní energii. Tento příběh se odehrává v USA, kde se debaty o nových elektrárnách úzce zaměřují na cenu za kilowatthodinu spíše než na to, jak jednotlivci nebo společenství mohou získat více z jejich energetického dolaru.

Mohlo by se zdát, že Německo chce obnovitelné zdroje „za každou cenu“, ale jen tehdy, pokud jsme rezignovali na to být pouhými spotřebiteli energie. Jejich a naše energetická transformace je příležitost

vyskytující se jednou za život, kdy můžeme vzít odpovědnost za naši energetickou budoucnost do vlastních rukou. A to je k nezaplacení.

Více informací: <http://www.renewableenergyworld.com/rea/blog/post/2013/10/3-reasons-germans-are-going-renewable-at-all-costs>

Olga Kališová dle výše odkazovaného článku Johna Farrella

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Počítání nožiček

Jako tradičně vyrazíme v létě s opravníkem do ZOO, nepřeborné studnice omylů, kterými zjevně negramotní rodiče zásobují zjevně negramotné děti. Na negramotnost usuzují podle toho, že ani jedni, ani druzí si nepřečtou cedulku před výběhem, přestože si pletou orangutana s gorilou a dokonce i lva s tygrem (odposlechnuto osobně).

Mě letos v královédvorské ZOO nejvíce zaujala náctiletá dívenka, která uviděla modely termitů v nadživotní velikosti, na pozadí s modely termištíř ve výběhu nosorožců, a prohlásila: „To jsou ale hnusný pavouci!“. V tuto chvíli měl přispěchat vzdělaný rodič a namítnout, že pavouci mají osm

nohou, zatímco hmyz šest. Ale měl by pravdu?

Správně by měl mluvit o kráčivých končetinách, protože některé končetiny jsou u obou skupin přeměněny v různé orgány, do kterých byste to možná neřekli. U makadel nebo pavoučích klepítek je souvislost ještě zřejmá, ale že přeměnou končetin vzniklo kladélko nebo genitálie hmyzích samečků, to si asi představíte hůře. Dětem proto bude úplně stačit, když jim povíte, že pavouci mají nožiček osm, zatímco hmyzí šest, a naučíte je počítat.

Jiří Řehounek

Šampioni v Písku: skvěle třídí a vyhazují o třetinu méně odpadu než průměrní Češi

Mnohem lépe třídí, až osmkrát lépe zpracovávají bioodpad a do popelnice vyhodí o třetinu méně odpadků než průměrní Češi. Řeč je o obyvatelích jihočeského Písku, kteří tak svému městu vybojovali titul Odpadový Oskar. Pamětní plaketu dnes převzala starostka Písku Eva Vanžurová z rukou organizátora soutěže Milana Havla z Arniky. Písek je spolu s Chvalšínami a odpadovým systémem na Mikulovsku místem, kde se podle odborné poroty mohou zástupci ostatních obcí a měst inspirovat, jak odpadové hospodářství svého města řešit.

„Písek tak boří mýty o tom, že ve velkých městech není možné produkovat málo odpadu a dobře třídít. Na Písku oceňujeme zejména dlouhodobou snahu o co nejmenší produkci odpadu, čemuž odpovídá jak množství a organizace sběrných míst, tak cílevědomé informování obyvatel. Jedním z pozitivních důsledků je, že náklady na likvidaci odpadu jsou v Písku o zhruba čtvrtinu i třetinu na obyvatele a rok nižší, než je

průměr celé republiky. Písek se tak pomalu přibližuje nejlepším regionům v Evropě, kde vyhodí jen zhruba šedesát kilo odpadu na obyvatele a rok," komentuje výhru Písku odpadový expert Arniky Milan Havel.

„Udělení Odpadového Oskara od Arniky je oceněním ani ne tak pro mne, ale hlavně pro občany města Písku. Poděkovat bych chtěla nejen odboru životního prostředí, ale všem občanům, kteří si uvědomují potřebu třídit odpad. Výsledkem je čistější město pro nás i další generace a navíc jsou platby za vytríděné suroviny příjmem do městské kasy, díky čemuž můžeme snížit poplatek za popelnice všem obyvatelům, rodiny s malými dětmi od něj dokonce osvobodit,“ děkuje Písečanům starostka Eva Vanžurová.

Město Písek s téměř třiceti tisíci obyvateli své odpadové hospodářství dlouhodobě a koncepčně rozvíjí. Provozuje skládku, třídící linku pro plasty a papír, kompostárnu, sedm sběrných dvorů. V Písku se třídí papír, plasty společně s nápojovými kartony, směsné sklo, bioodpady, textil, elektroodpad. Ve městě je 145 sběrných stanovišť na separovaný odpad, 12 kontejnerů na textil a 12 kontejnerů na elektroodpad. Po městě je rozmístěno 2000 nádob na bioodpad (o objemu 240 litrů). V roce 2014 se v Písku na 1 obyvatele vytrídilo 50 kg papíru, plastů a skla, 216 kg bioodpadů, směsného odpadu se vyvezlo pouze 134 kg na obyvatele. Písek je největší české město s produkcí směsných odpadů pod 150 kg na 1 obyvatele.

Česká republika doposud zdaleka nevyčerpala možnosti, které nabízí důsledná recyklace. Upozorňuje na to kampaň „Nespaluj, recykluj!“ sdružení Arnika. Spalovna zničí tisíce tun kvalitních druhotných surovin. Jejich recyklací se uspoří mnohem více energie, než dodá jejich spálení. Zároveň není nutné vytěžit a dovézt tisíce tun ropy. Stejně tak spalovny ničí bioodpad, který lze přetvořit v tuny kvalitního kompostu pro využití na zahrádkách a v zemědělství. Předcházení vzniku odpadů, lepší podmínky pro jeho třídění a motivační systém plateb za likvidaci komunálního odpadu pak zajistí, že se Česko přiblíží moderním evropským regionům, jako jsou například belgické Flandry.

Vývoj odpadového hospodářství a třídění v Písku:

Rok / Druh odpadu	2010	2011	2012	2013	2014	Průměr ČR 2014
	(kg/obyv.)	(kg/obyv.)	(kg/obyv.)	(kg/obyv.)	(kg/obyv.)	(kg/obyv.)
papír	32,9	32,2	28,0	26,0	24,4	
plasty	16,0	16,8	14,9	14,7	14,5	
sklo	10,0	9,3	8,1	8,6	11,2	
bioodpad	45,6	39,2	69,0	150,5	215,9	+ - 30
směsný odpad	213,9	204,2	149,7	140,5	133,5	198,7
objemný odpad	-	-	29,3	29,1	32,2	

Tisková zpráva Arniky

EKOspotřebitel – rady tipy, doporučení

Vše, co potřebujete vědět o odpovědné spotřebě, se od 24. července 2015 dozvíte na ekospotřebitelských stránkách www.ekospotrebitel.cz. Českobudějovická ekoporadna Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity aktualizuje web.

Nově aktualizovaný web www.ekospotrebitel.cz nabízí praktické rady, tipy a doporučení, jak jednoduše krok za krokem ozelenit svou domácnost. První z hlavních kapitol „Odpovědná domácnost“ zahrnuje mj. témata „Dobré jídlo (nejen) z blízka“, „Energie v domácnosti“, „Ekožena“, jakým výrobkům věřit a jakým se raději vyhnout radí téma „Odpovědné nakupování“. Druhá z hlavních kapitol „Ekodítě“ přináší rodičům informace o moderních látkových plenách, bezplenkové metodě nebo hračkách bezpečných k dětem a ohleduplným k životnímu prostředí. Ekospotřebitel může využít nabídku bezplatného specializovaného poradenství. Web současně slouží jako rozcestník, který odkazuje na ekoporadny, instituce nebo jiné tematicky zaměřené informační zdroje.

„Ekospotřebitel zanechává na naší planetě menší stopu (tzv. ekostopu). Používá obnovitelné zdroje energie, podporuje místní ekonomiku, ekologické zemědělství, minimalizuje množství odpadu apod., a tak zbytečně nezatěžuje své životní prostředí emisemi, hlukem či nadměrnou spotřebou. Aktualizací webu www.ekospotrebitel.cz zprostředkovává Rosa principy udržitelné spotřeby široké veřejnosti.“ objasňuje Mgr. Helena Jaloševská - ředitelka ekoporadny Rosa České Budějovice.

Ekospotřebitelské stránky www.ekospotrebitel.cz vytvořila Rosa díky projektu „Krok za krokem k šetrné domácnosti“ podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů.

Tisková zpráva Rosa, o.p.s.

Svoboda zvířat spouští kampaň za zákaz testování prostředků pro domácnost na zvířatech

Evropská koalice za ukončení pokusů na zvířatech (ECEAE), která sdružuje přední evropské organizace na ochranu zvířat, tento týden zahajuje celoevropskou kampaň za ukončení pokusů na zvířatech kvůli čisticím prostředkům pro domácnost. V České republice tuto kampaň vede členská organizace ECEAE Svoboda zvířat.

Kampaň je zaměřena na to, aby se otázka testování čisticích prostředků pro domácnost na zvířatech dostala na program jednání politiků EU, aby získala podporu členů Evropského parlamentu, Evropské komise a vlád členských států, a aby nakonec Evropa přijala zákaz testování prostředků pro domácnost na zvířatech. Součástí kampaně je petice, kterou je možné podepsat na www.svobodazvirat.cz/zapojte-se/zametteskrutosti/. ECEAE v březnu 2013 po 20 letech úspěšně ukončila kampaň za zákaz testování kosmetiky na zvířatech v EU. Její snaha se teď přesunula na využívání zvířat pro testování složek do čisticích prostředků pro domácnost.

Barbora Bartušková Večlová z organizace Svoboda zvířat vysvětluje: „V současné době se v Evropě stále mohou využívat zvířata ke krutým a bolestivým experimentům pro výrobu produktů pro domácnost jako jsou například prací prostředky, leštěnky na nábytek nebo čističe koupelen. Takové experimenty zahrnují testy toxicity, při kterých mohou být zvířata násilím krmena vysokými dávkami testovaných látek nebo vystavována toxickým chemickým látkám. Následkem toho zvířata trpí zvracením, záchvaty, vnitřním krvácením a poškozením orgánů. I v případech, kdy zvíře nezemře během testu, bývá usmrceno po něm.“

Nejvýznamnější výrobci už odpovídají na zvyšující se zájem veřejnosti o tuto problematiku. Velký

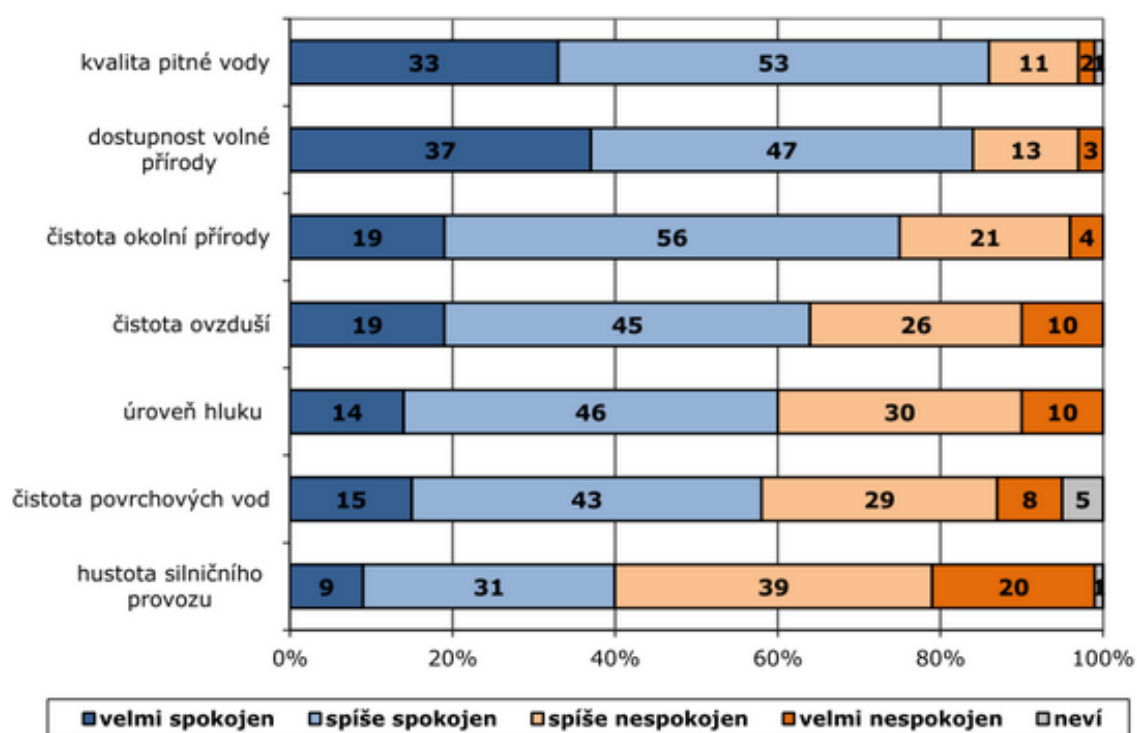
počet společností a značek, jako je například Ecover, Marks and Spencer a Method, již obdržel certifikát Humánní standard pro prostředky pro domácnost (HHPS), který zajišťuje, že pro výrobu jejich produktů nebyly využity žádné testy na zvířatech. To dokazuje, že je možné prodávat bezpečné a účinné prostředky pro domácnost bez působení utrpení zvířatům.

Bartušková říká: „Úspěšně jsme vedli evropskou kampaň za zákaz testování kosmetiky na zvířatech, nyní je naším cílem zbavit se krutosti při výrobě prostředků pro domácnost. Chceme po EU, aby šla světu příkladem tím, že zakáže testování čisticích prostředků pro domácnost. Prosíme, podepište petici ještě dnes a změňte životy zvířat v laboratořích.“

Tisková zpráva Svobody zvířat

GRAF MĚSÍCE

Spokojenost s vybranými oblastmi životního prostředí v bydlíšti (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. května 2015, 1043 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

POZVÁNKY NA AKCE

Beleco zve na nejbližší akce v rámci projektu Příběhy české přírody:

21. – 23. 8. Malířský workshop „Malířský plenér u Sázavy“

5. 9. Exkurze „Karvinsko – za přírodou na zrekultivovaná místa hornické krajiny“

5. 9. Exkurze Šlovický vrch u Dobřan – jak tanky zachraňují přírodu bývalého vojenského cvičiště“

25. – 27. 9. Foto-workshop „Podzim v Českém Švýcarsku“

Bližší informace na <http://www.beleco.cz/pribehyseskeprirody/nech-se-obohatit/zazij.html>

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku „Netopýří safari v parku Na Sadech“

Se zoologem Radkem Lučanem
(Česká společnost pro ochranu netopýrů & PŘF UK)

Vycházka za netopýry s odborným výkladem spojená s odchytom a pozorováním netopýrů. Součástí vycházky bude také určování s pomocí tzv. bat detektoru a ukázky živých netopýrů.

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. První část s prezentací o netopýrech proběhne v galerii Měsíc ve dne, druhá část v parku Na Sadech.

Pátek 4. 9. 2015 od 18:00 hod.

Sraz v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3 (nejbližší zastávka českobudějovické MHD – Poliklinika Sever)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, <http://www.calla.cz>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Netopýří noc nabídne nevšední zážitky

Pro všechny velké i malé zájemce o tajuplný život létajících savců je od 13. srpna připravená série akcí v rámci **Mezinárodní noci pro netopýry**. Letošní, v pořadí již 19. ročník přinese zajímavý program na 46 místech po celé České republice. Díky odborníkům budou mít návštěvníci možnost sledovat netopýry pomocí speciální techniky nebo si prohlédnout živého netopýra zblízka. Akci pořádá Česká společnost pro ochranu netopýrů ve spolupráci s dalšími organizacemi.

Mezinárodní noc pro netopýry je již tradiční osvětová akce, kterou v České republice v posledních letech navštěvuje více než 5000 lidí. „Velký ohlas veřejnosti nás těší a je to zároveň dobrá příležitost, jak lidi motivovat ke spolupráci při ochraně netopýrů. Tito skrytě žijící savci totiž stále častěji obývají úkryty v těsné blízkosti člověka a nevyhýbají se ani městskému prostředí. S netopýry se tak můžeme setkat na půdách budov, ve štěrbinách zdí, ale i ve spárách panelových domů. Jejich úkryty a často i jejich životy jsou však ohroženy při nejrůznějších stavebních zásazích, které v současnosti na mnoha místech probíhají. Existují šetrná

řešení, jak provést rekonstrukci domu s ohledem na netopýry, velmi důležitá je ovšem spolupráce veřejnosti. Díky osvětovým akcím, jako je netopýří noc, se daří lépe informovat lidi o významu netopýrů v přírodě a možnostech soužití s nimi," vysvětluje Petra Schnitzerová z České společnosti pro ochranu netopýrů.

A na co se můžou návštěvníci netopýřích nocí těšit? Čekají je přednášky o zajímavém způsobu života netopýrů, ukázky odchytu netopýrů do sítí, vycházky do terénu a sledování netopýrů pomocí ultrazvukového detektoru, setkání s ochočenými hendikepovanými netopýry, ale i soutěže a hry pro děti. „Řada akcí se navíc uskuteční na atraktivních místech, jako jsou hrady, jeskyně či lomy, jejichž večerní návštěva jistě naláká milovníky tajuplných zážitků,“ doplňuje Schnitzerová.

Mezinárodní noc pro netopýry se koná pravidelně již od roku 1997 pod záštitou Dohody o ochraně populací evropských netopýrů (EUROBATS). Z Evropy se postupně rozšířila i na další kontinenty. Přehled všech 46 akcí, pořádaných **od 13. srpna do 25. září 2015** v jednotlivých krajích ČR, lze nalézt na www.ceson.org. Některé z akcí probíhají v rámci projektu „Pod jednou střešou s netopýry“, podpořeného Ministerstvem životního prostředí.

Calla a Hnutí DUHA České Budějovice

Vás srdečně zvou na besedu z cyklu Zelených čtvrtků

„Rybníky: ryby a/nebo příroda?“

se zoologem RNDr. Jiřím Pykalem

Jak významné jsou rybníky pro přírodu jižních Čech?

Jak lze skloubit produkci ryb s ochranou přírody?

Ve čtvrtek 17. září 2015 od 18:00 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Hnutí DUHA České Budějovice, Dlouhá 134, Kaplice, tel: 380 311 459
ceskebudejovice@hnutiduha.cz, <http://www.hnutiduha.cz>

Akce je aktivita projektu „Pojďme do přírody/Povídejme si o přírodě“, který je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice. Akci také podpořil Jihočeský kraj a síť Krasec.

Pozvánka do Třeboně na výstavu fotografií Pavla Hössla

Nejmohutnější památné stromy České republiky

17. srpna – 31. srpna 2015

Lázně Aurora – kolonáda

Výstavu můžete navštívit v otvíracích hodinách těchto zařízení.

Výstavu pořádá Město Třeboň.

Akce pro veřejnost v NP a CHKO Šumava

Přehled akcí pořádaných pro veřejnost Správou NP a CHKO Šumava naleznete na <http://www.npsumava.cz/cz/1186/sekce/akce-pro-verejnost/>.

Na webu je ke stažení také brožura „Programy pro veřejnost – léto 2015“ s přehledem akcí.

Exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les 2015

Zajímá vás, jak se vyvíjí příroda, když se jí nechá prostor a čas? Chtěli byste poznat středoevropskou divočinu na vlastní oči a kůži a porozumět tomu, v čem je její nedocenitelná hodnota? Zaznamenali jste spory o kácení v Národním parku Šumava a chtěli byste se přímo v terénu dozvědět více? Chcete se přesvědčit, zda se les po napadení kůrovcem sám obnovuje? Pokud odpovídáte ano, přihlaste se na jednu z našich exkurzí.

Hnutí DUHA již více než dvě desetiletí aktivně usiluje o kvalitnější ochranu přírody v národním parku. Letos poprvé pro vás – po patnáctileté zkušenosti s pořádáním tradiční čtyřdenní exkurze – připravuje čtyři nové možnosti, jak se přiblížit šumavské divočině. Tři víkendové a jedna jednodenní exkurze, vždy pod vedením odborného průvodce. Pokaždé do nejzajímavějších míst obou národních parků včetně těch běžně nepřístupných. Vyberte si některou z nich.

TERMÍNY A MÍSTA EXKURZÍ

31. 7. – 2. 8. 2015 – [Exkurze napříč Šumavskými pláněmi: Modravské slatě, Březník a Ptačí potok](#)

22. 8. 2015 – [Exkurze napříč Modravskými slatěmi](#)

26. – 31. 8. 2015 – [Velká exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les](#)

11. – 13. 9. 2015 - [Exkurze napříč jižním masivem Národního parku Šumava: Plechý, Trojmezenský prales a Smrčina](#)

Účast na exkurzích je podmíněna zaplacením účastnického poplatku. Jejich výše je uvedena u jednotlivých termínů. Přihlášení na akci je závazné po odeslání účastnického poplatku. Exkurze jsou omezeny maximální účastí 30 účastníků. S přihlašovaním proto příliš neotálejte. V případě dotazů se obraťte na Marcelu Povolnou: marcela.povolna@hnutiduha.cz, +420 774 731 431.

Koncert pro šumavskou divočinu č. 4 – přímo na Šumavě

PLEASE THE TREES a přátelé pro ŠUMAVSKOU DIVOČINU přímo na Šumavě aneb Po a ve stopách Josefa Váchala a Karla Klostermanna!

Je tu další koncert pro šumavskou divočinu! Tentokrát jsou připraveny hned 2 koncertní večery a pro omezený počet zájemců i předkoncertní exkurze po tajích divočiny.

Přidejte se k události na Facebooku <https://www.facebook.com/events/1607973149480780/>

18. 9. První koncertní večer

19. 9. Od rána individuální program / odpoledne panelová diskuse o NP Šumava a jeho budoucnosti / poté druhý koncertní večer

Podrobnosti budou zveřejňovány na <http://hnutiduha.cz/akce/koncert-pro-sumavskou-divocinu-c-4-primo-na-sumave>

ZA ŠUMAVU

bohoslužba slova a modlitby

Nejen za Šumavu, ale i za ochranu celé naší krajiny

KOSTEL SVATÉ MAGDALÉNY U ZBYTIN

PRACHATICKO

12. ZÁŘÍ 2015 14,30 HOD

KÁZÁNÍ: MAREK ORKO VÁCHA HUDBA A ZPĚV: PAVEL HELAN

Bohoslužbu pořádá A. Rocha – křesťaně v ochraně přírody.

Kontakt: psvetlik@arocha.cz, tel.: 775 042 228, 775 042 221

Rosa o.p.s u příležitosti konání Dne bez aut v Českých Budějovicích na náměstí Přemysla Otakara II připravuje 22. září od 8 do 18 hodin EKOtrh.

Program: trh s místními a bio produkty, ukázky řemesel, představení činnosti místních NNO, možnost koupě zboží s EKO a BIO tematikou, ochutnávky potravin s vůní našeho regionu

Podrobnější informace hledejte tu: <http://www.rosacb.cz/akce/ekotr-h-ceske-budejovice/>

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do 10. září 2015. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!